

Зь міжнароднай палітыкі

Вялікае дасягненне савецкіх наўкоўцаў і касманаўтаў выклікае пыганьне, як іно адбецца на міжнародную палітыку. Ніяма сумлесу, што саветы пастараваць выкарыстаць гэтага дасягнення на міжнародным форуме да канца.

На думку заходнія прэзы, апошнім савецкім касымічным палёты могуць месь — і напэўні будзе месь — беспасярдніе дасягненне да палітычных кроўкаваў савецкага ўраду. Застаецца фактам, што гэтыя апошнія дасягненне ўз.

Для прэзы некамуністычнага съвету бадай незадаўжным прасылізуцца адзін факт. Гэта тое, што раптам камуністычнай прапаганды — у першую чаргу з асобе самога Хрушчова — падкрэслыла

нацыянальнасць двух апошніх касманаўтаў. Адзін з іх, як ведама — Чуваша, другі — Украінец. Хрушчоў у сваёй тэлефоннай разомове з Ніколаевам чамусыці рабіў вялікі націск на тое, што ўрады пад'яліт Ніколаева — Чуваша — адзін з іх, як ведама — Чуваша, другі — Украінец. Хрушчоў у сваёй тэлефоннай разомове з Ніколаевам чамусыці рабіў вялікі націск на тое, што ўрады паслыжоў будзе камунізму з дружеўствам з іншымі народамі». Газета «Правада» зъмісяціла ліст да ейных чытачоў другога касманаўта — Украінца — Павловіча — у ўкраінскай мове. У лісце гэтых Павловіча таксама палітычны патрабованим падкрэсліць — ці палітычны патрабованим падкрэсліць за яго — што ён — камуністы.

Маўжай, вось як мы заваёўваем космас — гэта вынік дружбы народаў пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі... Не стае толькі таго, каб у савецкім друку зъявіліся трактаты аб «дабародным упрыгожванні» ленінскай — ці можа хрушчоўскай — нацыянальнай палітыкі на заваёўвании космасу. А які з гэтага выніку? Выглядаде, што «на дадзеным этапе» спатрэблілася чамусыці філітаванцаў з нацыянальнасці Савецкага Саюзу...

*

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў заходніх газетаў у Маскве, ёсьць падставы меркаваць, што Хрушчоў можа асабісту прыехаць, як кіраўнік савецкай дэлегацыі, на сесію Генеральнай Асамблей ААН, якая пачынаецца 16-га верасня. Ён можа паспрабаваць там запалохадзіць нацыянальныя краіны і прымусіць Злучаныя Штаты да ўніфікацыі палітыкі пайсіці на ўступкі ў справе Бэрліну. Гэта толькі прыпушчаньне. Савецкі ўрад, калі толькі мог, вёў заўсёды палітыку з пазыцыі сілы. Гэта яму не заўсёды ўдавалася, бо, як гледзячы на бліскучыя дасягненія савецкіх наўкоўцаў, у іншых галінах перавага над Амерыкай ён ніяк дасягнучы ні здолеў. Ніяма сумлесу ў вады: савецкіе кіраўніцтва усім сіламі пастараваць стварыць легенду аб сваёй усематутніцкіх наўкоўцаў, на тэхнікі і нават зрабіць

пэўныя канкрэтныя крокі на міжнародным форуме. Гэта можа выклікаць неўзапечныя міжнародныя крызіс — і, перш за ўсё, у борлівісцкіх пытаньнях.

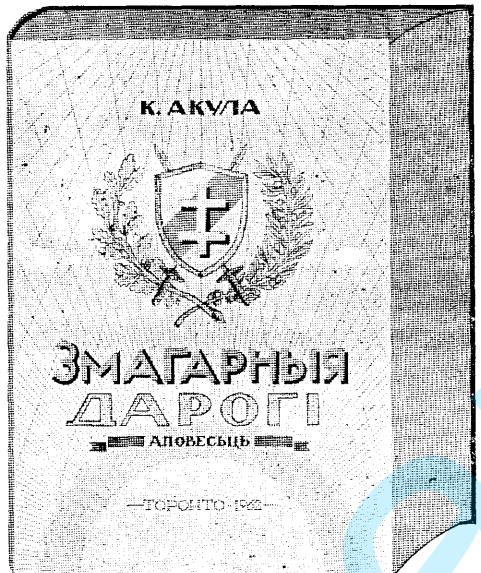
*
Крыху аб іншых міжнародных падзеях, вартых увагі. У Жоневе ні здарылася нічога новага. Савецкая дэлегацыя не зъміяла свае пазыцыі ў пытаньні аб кантролі і інспектыі яздзernых выпрабаваній на тэрыторыі Савецкага Саюза. Кіраўнік савецкай дэлегацыі Кузьняцоў і далей дамагаеца, каб кантроль і інспектыя праводзіліся толькі на запросіні ўрадаў абодвух бакоў. На пытаньніе аб тым, што рабіць, калі такіх запросінія ні будзе, Кузьняцоў адказаў: «Калі ўрад якой-небудзь краіны адмовіцца прыняць пропанову Міжнароднай Навуковай Камісіі аб правядзеніі інспектыі на тэрыторыі гэтага краіны, тады ўсе будуть ведаць, што гэта атамная дзяржава адмовілася ад кантролю і зробіць з гэтага адпаведныя вынікі».

Але ці-ж калі-небудзь савецкі ўрад зварочваў ўвагу на «адпаведныя вынікі» іншых краін? Прывкладам, пры здушэнні вугорскіх рэвалюцый савецкі ўрад ні лічыўся з грамадзкай думкай і падзядлівымі ямамі народу, ні іншых краін?

Усё-ж, изўтралыя краіны далей працягваюць свае намаганні прымусіць атамных дзяржавах дасягнучы пагадненіем хоць-бы аб частковай забароне яздзernых выпрабаваній. Правда — цяжка спадзявацца, што яны дасягнучы якіх-небудзь пазытыўных вынікаў — прынамі так доўга, як гэта ні будзе выгадным для савецкага ўраду. А ён-жа далей праводзіць сэрпю атамных выпрабаваній...

УВАГА!

Ужо выйшла ў съвет цікавая й цэнная кніга Канстанціна Акулы:

Што зь сябе прастаўляюць «Змагарныя дарогі», чытач можа даведацца із зъмешчанага ў 1—2 (585—586) нумары «Бацькаўшчыны» спецыяльнага артыкулу.

Зы беларускага жыцьця

Тыдзень Паняволеных Народаў у ЗША

Пачынаючы ад 1959 году, у Амерыцы Кантрэс Амерыкі стварыў «Акадэмію Свабоды» — установу, што занялася-б разглядам долі паняволеных народаў. Робяцца таксама заходы, каб у АЗН было паставена на дзялальні разгляд пытанье савецкага каляніялізму, а таксама, каб амэрыканская дзяржавная рэдыястанцыя «Голос Амерыкі» пашырыла і ўёмоціла свае радыёвыя праграмы ў мовах нерасейскіх народаў Савецкага Союзу.

Сёлета Тыдзень Паняволеных Народаў адбываўся ад 15-га да 21-га ліпеня. Працягам гэтага цлага тыдня па шмат гарадох Амерыкі адбыліся сходы амэрыканскіх грамадзянай і прадстаўнікоў паняволеных народаў для зас্বечання салідарнасці ў вазвольнай справе — падданьне голасу за тых, што ў таталітарнай сістэме камунізму аканаваныя на маўчаньне.

На заканчэнні Тыдня Паняволеных Народаў па цэрквях Амерыкі былі адпраўленыя Багаслужбы, у Амерыканскім Кантрэсе сэнаторы і кангрэсмены выступілі з заявамі пра падтрыманыя вызвольнага змагання народаў за залежнай заслонай, губернаторы штатаў і меры штаг-якіх гарадоў выдали адозовы да грамадзтва з заклікамі адпаведна віказаць і ўшанаваць вернасць Амерыкі ідзалаамі свободы і прынцыпам нацыянальнай самавізначыні.

У пракламацыі да Тыдня Паняволеных Народаў губернатара штату Нью-Ёрк Нельсона Ракафэлера гаварылася, прыкладам, наступнае:

«Злучаны Штаты ў вачох паняволеных народаў — гэта цвярдныя чалавекі, якія не здолеем выяўіць гэтае ініцыятывы — гаворыць далей у пракламацыі губернатара Ракафэлера, — мы не толькі пакінем у бязі паняволеных народаў, але падвядзем пад пагрозу сваю свободу».

Яшчэ летась, у часе абходу Тыдня Паняволеных Народаў, 20-ёх амэрыканскіх кантрэсманаў падпісалі рэзалюцыю, каб стварыць у Кантрэсе Злучаных Штатаў Камітэт у спраўах Паняволеных Народаў. Праект гэтай яшчэ на стаўся законам, але ён мес падтрыманыя сярод жыхароў і заканадаўцаў Амерыкі. Сёлетні абход быў скіраваны таксама ў бок выяўлення дамаганійнай стварыць Кантрэсавы Камітэт у спраўах Паняволеных Народаў. Побач з гэтым вядзенца шырокая кампанія за тое, каб

што лічылі выгаднейшым шаехаць лаўць рыбку...

Прамоўцы, якія выступалі на маніфестацыі, падкрэслівалі факт, што імкненне да незалежнасці ніколі не слабла й не аслабне ў сэрцах паняволеных народаў ды заклітавалі Расею як найбольшую захопніцка-каляніяльную імперию сусвету...

На заканчэнні ўрачыстасці быў адспяваны Гімн Паняволеных Народаў, паслы чаго была прачтана і прынята рэзалюцыя, у якой віказаўца наўажана сць змагання за свабоду і незалежнасць ўсіх паняволеных народаў. Урачыстасць закончылася супольнай малітвой.

У Чыкага

Урачыстасць Тыдня Паняволеных Народаў адбылася сёлета ў Чыкага ў нядзелю 15-га ліпеня.

Іншакальці тыдняў перад гэтым падкоўнік Райлі — краўнік адмысловых падзеяў у горадзе Чыкага — склікаў прадстаўнікоў ад усіх нацыянальных груп у Гарадзкую управу, якія і абмеркавалі праграму ўрачыстасці ды начальнікі рупільной падрыхтоўкі ў сваіх нацыянальных арганізацыях.

З нагоды Тыдня Паняволеных Народаў, як і мінуўшымі гадамі, губернатор штату Ілінойс Отто Карнэр і мэр горада Чыкага Рычард Далі выдали спэцыяльныя граматы, у якіх віталі непахіснае змаганье паняволеных народаў за сваю маскоўскую камунізму, за сваю нацыянальную свабоду і незалежнасць. Мэр Далі залікаў у сваіх граматах ўсіх вернікаў у горадзе Чыкага маліца ў сваіх съявінях за аднаўленне незалежнасці і рэлігійнай свабоды ў краінах паняволеных камунізмам.

Іншакальці на дажджлівую пагоду, на дэманстрацыю калі даўно ўзыходзіць падкоўнік ад 32 нацыянальнасці. Актыўны ўдзел у дэманстрацыі браў Арганізацыя Беларуска-Амерыканскіх Моладзі ў Штаце Ілінойс. Яна выдэлегавала на дэманстрацыю групу сваіх сяброў у беларускіх нацыянальных строях і з беларускімі амэрыканскімі нацыянальнымі сцягамі. Перад урачыстасцімі Управа АВАМСІ перадала ў праграме беларускіх радыяперадач «Нёман» адмысловыя заклікі да Еўрапе ў Чыкага й ваколіцаў узяць актыўны ўдзел ў аднаўленні Тыдня Паняволеных Народаў. Заклік не застаўся бяз выніку. Да моладзі далучылася вялікая група сяброў Згуртвання Еўрапе ў Штаце Ілінойс, якія на дэманстрацыі разам стварылі вялікую беларускую калёну. Былі, аднак, і такія,

як паведамляе бюлетэнь Згуртвання Беларусаў у Вілікабрытаніі, пасыла даўжэйшыя заходаў і старанняў беларускіх арганізацыяў у Лёндане наладжана суботняя школа для беларускіх дзяцей. Школа знаходзіцца пры англіканскай цэркве на Riverscourt Road, W. 6. Кіруе ёй сп. А. Жданковіч. Іншыятыры школы спадзяюцца, што ўсе беларускія башкі будуть пасылацца ў яе сваіх дзяцей, каб яны вывучаць сваю родную мову і нікотрые не забываюцца.

З іншыятывы сп.-ні В. Рыч — ангельскай літаратуркі і прыяцелькі Беларусаў — у Лёндане арганізація Таварыства дзеля пашырання беларускай літаратуры сядра англомоўных народаў. Заплінавана выдаца ў гэтым годзе Антагоніст Беларускай Літаратуры ў ангельскай мове і аднаўляць угодкі Янкі Купалы.

Беларускія арганізацыі прыўзілі гэты шляхотны пачынок ангельскай прыяцелькі і задэкляравалі ёй сваю падтрымку ѹ супрацоўніцтва.

Шчаслівая развязка?..

(Заканчэнне з 3-й бачыны)

ў званы Св. Сафіі, а ён гэты зван ѻчӯ у Кіеве, г. зи. Усяслаў тужкыў па бацькаўшчыне, і калі прыйшла нагода, ён зроўкі кіеўскага вялікакняжага пасаду ўцёк у Палацак.

Як бальшы, каб из віпусціцца нас з «алійтай недзялімай», расейскія гісторыкі кідаюцца, як трапна спасцярог сп. Ч. Еудзька, ад аднаго Трайнскага кані да другога. Відаць бедная Рагнеда ўжо ня мае такога прывабнага хараства, каб «плениць» Беларусаў. Тому яны пачынаюць будаваць новага Трайнскага кані ў выглядзе «агулънорускага» замата замку. Ён будзе аднак на паветраных стаўбах.

П. Урбан

Замест фэльветону

Эй, ды ў нашай вёсцы!

— Сяньня на нашай вуліцы ізноў съвіта, ды й не абы якое: пікнік ладзім. Вы ўсе, суродзіцы, што жывеце асабняком, ці то ў Кенгурты, ці на даляровым кантынэнце, ці ў іншым месцы, падыходзіце бліжэй, давайце вашы руکі, пройдзем ды здрэн як нашы браты ў грамаду сабраліся. Пікнік гэта на тое, што наші беларускі (вольны) кірмаш ці рэлігійны фест, але-ж мо ў знойдзем што падобнае.

Перы дазвольце пазнаёміць вас: Вось дзядзька Максім. Гадоў яму сорак п'ять, шчыры, зыгчлівы, веглівы, працавіты, пабожны Беларус. Купіў фарму гадоў трываніца таму калі Сімко, кілямтрапаў сотню ад вадапада Нягара. Чу? Максімава жонка — мясцовая беларуска. Максімава фарма «Пагоня», што ў табачнай ваколіцы і на якой растуць гуркі, міліны, клубнік, авес і сена, ляжыць у стратигічным пункце: Таронтаў і Лёндан адсюль па 70 міль, а Брантфорд і Гамільтон шмат бліжэй. Хто захоча, на вет і лайдайшы, за паўтары гадзіны аўтам прыдзгасе. Вось чаму тут і пікнік лёнданцы наважылі зрабіць. Ну а пра лёнданцаў-жа вы пэўна раней чу-лі? Але-ж.

Ужо ў суботу пасля абеду пачынаецца падрыхтоўка: ідуць у рух мэлёды, зъмяняюцца месцы лавы ѹ сталы. Нядайцца на падбудаваны гараж для сельскагаспадарскіх машынаў і прыладаў прыгажэ ў сярэдзіне. Таронцкі айцец Міхайл наглядзе ў ўстанаўленыем палівага аўтара, сыцьні ўпрыгожваюцца зеленьню.

Ужо даўно заклікалася сонца, а фарма «Пагоня», гучыць беларускімі песьнямі: гэта съльвает авангард, што прыхеахаў падрыхтаваць месцы. Вось пакуль ісці спаць на сена, варты засцяницца вясёлай ці журботнай мэлёдый.

Надзвіннае раніца цярушыць дажджом. Эта нядобра. Можа адстравіць каго. Ды він ужо сунеца першай ма-шыны лёнданцаў. Эта Мікола з Антонам ды сваімі «глещімі палавінамі». За ім ішылі. Нездадоўта пачынаецца сув.

«Весь дык дасціпна», сказаў-бы той кусаты Дудка.

Іхамес праў дэзверы і ў вочы кідаеца яшчэ адна надпіс: «Вы ня думайце: у Лёндане палішкі таксама гароі, ды й аднаго дохтара маюць на развод».

Наш сібра Антон, аж спацеў, небарака, напіткі выдаочы. Тавараабмен ідзе маланкай.

— Давайце заглянем у сад. Што гэта там за гоман?

Пры групе людзей сам гаспадар «Пагоні» із Арсенем з Брантфорду лётарэйным спосабам стараоща пачаную курыцу ўзыца (узве завяранцай: курыца тут самая тайнай «птицы»; работнікі за гадзіну працы можа купіць шасьці-хунговую).

Пад платамі ѹ дрэвамі парасьцядаліся цёткі сакатушкі-шчабятушки. Тут за та-кія адлегласці ў прочкі не пабяжыш. Хоць і тэлефон танны, але-ж кажуць: лепши ў очы, чым за очы.

БЕЛАРУСКІЯ КАЗКІ. Зборнік народных казак і літаратурных твораў з казачнымі матыўмі. 215 бач. Цана 3 або 4 ам. дал. (залежна ад вокладкі).

ЛІЧУЖКІ БЕРАГОУ. Альманах твораў беларускіх эмігранцікіх ластваў і пісьменнікаў. 238 бач. Цана 3 ам. дал.

Св. Пам. Амброзі Тарасэвіч

Сярод Беларусаў Мюнхэну й ваколіцаў быў добра ведамы дзядзька Амброзі Тарасэвіч. Ён быў не толькі добра ведамы, але і ўсімі вельмі паважаны, сумленны і, перш за ўсё, працаўты чалавек. У пасёлку Людвігсфельда калі Мюнхэну, дзе дзядзька Амброзі жыў апошніх дзесяць год, яму даводзілася доўгі час жыць зумісілі яго, як і сотні тысяч іншых беларускіх сялян, пакінуць родны край і шукать кавалка хлеба заграніцай. У 1913 годзе ён трапляе ў Амерыку. На заводзе Форда, дзе на кожны маг быў раз падзіўляць ягона.

Дзядзька Амброзі ў сваім жыцьці ніколі не хварэў, хоць жыцьцё ягона было інлягтаем. Нарэдзіўся ён у 1872 годзе на Століншчыне на Палесі. Цяжкое жыцьцё пры царыцьбе змусіла яго, як і сотні тысяч іншых беларускіх сялян, пакінуць родны край і шукать кавалка хлеба заграніцай. У 1913 годзе ён трапляе ў Амерыку. На заводзе Форда, дзе на кожны маг быў раз падзіўляць ягона.

Гэтак, у ўторак, 24 ліпеня, як і кожны дзень, дзядзька Амброзі рана ўстаў, наўві падрадкі ў хаце і прыўнёг на ложак адпачынка. Ён стакайна заснуў, але і ўсё ўпакоіўся.

Дзядзька Амброзі ў сваім жыцьці ніколі не хварэў, хоць жыцьцё ягона было інлягтаем. Нарэдзіўся ён у 1872 годзе на Століншчыне на Палесі. Цяжкое жыцьцё пры царыцьбе змусіла яго, як і сотні тысяч іншых беларускіх сялян, пакінуць родны край і шукать кавалка хлеба заграніцай. У 1913 годзе ён трапляе ў Амерыку. На заводзе Форда, дзе на кожны маг быў раз падзіўляць ягона.

Ваенная разруха, пагроза пайтэрнага прыходу «освободітелей»... Дзядзька Тарасэвіч пакідае мазалём набытую гаспадарку, сваю бацькаўшчыну, каб шукать спасіўліўшася ў чужых краінах.

Жыцьцёвые шлях съвятой памяці Амброзія Тарасэвіча — яя нейкая паадзіночная зъява; ён харэктары для вялікай часткі нашага народу, раскіданай на толькі па Захадзе, але і па цэнтральних польскіх гэтак званых «Землях одысьсканых» да па вялізарных прасторах Зауэрля.

Ано пацяшальнае ў гэты нашай народнай трагедыі, што беларуская стыхія родзіць такіх моцных фізычна і духовна людзей, якіх на ломяне нікі зліўяды. Св. памяці дзядзька Тарасэвічу пасывічнай гэта сваім прыкладам.

Хай иму будзе вечным заслужаны спакой!

УВАГА!

У ВЫДАВЕНЦВЕ «БАЦЬКАЎШЧЫНЫ»

АБО У НАШЫХ ПРАДСТАУНІКОЎ